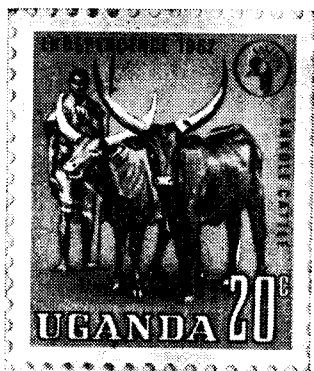

פרקים מיומן אוגנדה

ל"ג בעומר, 19 מאי 65.

כל הארץ מדורות, מדורות, ואנו נוסעים לאורכה. זה עתה נפרדנו מהמשפחה, מהידידים ויצאנו לדרך הארוכה, לאפריקה, לאוגנדה.

משחר-ילדות שמענו את סיפוריה של אפריקה. „לובנגולו מלך זולו“, סיפורי קארל מאי וטארזאן. ליווינגסטון ושאר מגלי היבשת השחורה היו לנו מלווים נאמנים בימי נעורינו. הודהינו עם מלחמתם של החבשים האמיצים נגד האיטלקים, עוד מהדהד באוזניים צליל זימרתם הערב של חיילי הבאסוטו ששהו בארץ בזמן מלחמת העולם השנייה, ובשנים האחרונות — שותפים היינו, בהכרה ובחזון, לאפריקה המתעוררת, המשתחררת והצועדת אלי עצמאות וחופש ואוהורו.

ועתה נקראנו אליה, לתרום מהידע ומהניסיון שרכשנו לעמיתנו באוגנדה, הצועדת את ראשית צעדיה כארץ עצמאית.

אנו יוצאים וליבנו פתוח, נכונים לקלוט רשמים, לרכוש ידידים, ולעשות מלאכתנו אמונה בכל לב.

24 במאי 65

היום יוצאים לראשונה לפגוש את החקלאות של אוגנדה. בסביבת הערים הגדולות — בהן קיים שוק רעב לתוצרת חקלאית — פותחו והתפתחו ענפים חקלאיים המייצרים לשיווק ולא רק לסיפוק הצריכה העצמית. אל איזור חקלאי מפותח יחסית כזה אנו נוסעים היום. הנסיעה על כביש טוב, בדרך-המלך לעיר התעשייתית הראשונה במעלה, גינג'ה, העיר שלידה מוצא הנילוס מאגם ויקטוריה. מנהל המשרד האיזורי של איזור מקורו, אפריקאי מאיר-פנים, מסביר לנו על רגל אחת את בעיות האיזור. קדחת החוף המזרחי היא מחלת הבקר החמורה ביותר באיזור והיא מונעת הכנסת בקר אֶכְסוּטִי לכאן. (בקר אֶכְסוּטִי פירושו — בקר מגזעי החלב האירופיים הידועים לנו כגון — ג'ארסי, גארנסי והולסטיין-פריזי בר עיקר). כדי להדביר את הקרציות המעבירות את הקדחת מקיימים עשרות תחנות-ריסוס. על קיר

המשרד — מפה של האיזור, והתחנות מסומנות עליה בסיכות צבעוניות. מגמת המשרד היא להדריך את החקלאים המתקדמים ולהביאם לרמת יידע וניסיון שתאפשר להם להחזיק בהצלחה בקר אֶכְסוּטִי. השוק העירוני הסמוך צמא לחלב והייצור עודנו בחיתוליו. המנהל מציג אותנו בפני מדריך איזורי לבעלי-חיים ואיתו אנו יוצאים לסיור. יורדים מהכביש הראשי ובשבילי עפר מגיעים אל אחת מתחנות הריסוס. התחנה מורכבת מגידרה, בצורת משפך, בעלת שני שבילי יציאה מקבילים, כשביניהם ממוקם המִרְסוּס המוטורי. בתוך המשפך — כמה עשרות ראשי בקר וכמה עשרות אפריקאנים רצים ומתרוצצים אחריהם ודוחפים בכוח ובחמת-זעם כל פרה אל שביל הריסוס. חשבתי לעצמי — אילו שמו קצת מזון ביציאה מהשביל — הרי הפרות המורעבות הללו היו רצות כחץ מקשת וכל הטירחה הזו היתה נחסכת; אבל מי זה חושב כאן על חיסכון בעבודה? נוסעים הלאה. לוקחים טראַמפִיסִטִית. לשיער ראשה קשורים לקישוט עשרות רבות של מפתחות ממינים שונים — של מנעולים, של ארונות ודלתות — אין ספק קישוט מקורי. מגיעים לתחנת ריסוס שנייה, הרבה יותר גדולה, במרכזו של כפר ביק-תות טיפוס. כאן בעלי הבקר עצמם מביאים את הבקר לריסוס ולא נערי הרועים, כבתחנה הראשונה. איש מיוחד, מלומד הכפר, רושם שמו

נוסעים למשק מתקדם נוסף. הפעם אטראקי ציה — עלמת-חמד אפריקאנית צעירה מקדמת פנינו לשלום, לבושה שמלה אירופאית ומכירה בערך עצמה, היא מראה לנו את המשק בו היא משמשת כמנהלת. גם כאן: עמדת חליבה, תא עגלות, מספר חבילות שחת (מיובאות מקאניה), 7 פרות גארנסיות עם תנובת שיא של 16 ליטר חלב ליום; לפרות אלה מגישים גם 1.5 ק"ג תערובת של קמח תירס וסובי-קפה ליום. לפקר דתה מצייתים ביראה שלושה אפריקאים שעושים את העבודה. החלב משווק בעיירה הסמוכה על ידי אחד מהם ישר מהכד, המובל על אופניים, אל הצרכן. התמורה עבור החלב גבוהה מאוד. אחרי כן מופיעה בעלת המשק, שופעת חיוכים ובשר. תוך כדי שיחה מתחיל הגשם של שעה 5 אחה"צ. מהר-מהר חותמים בספר האורחים ונפרד דים לשלום.

לסיכום: התחלות צנועות של החזקת בקר אקסוטי ומניב חלב, אולם התחלות שאינן מוכרות מבחור, או מלמעלה, אלא מייסדות ומבורסות על התנאים המקומיים והאפשרויות הקיימות.

31 במאי 65

היום פתיחת הקורס הראשון. עד שעה 10.00 הספקנו להקים את התרנים הנושאים את דגלי ישראל ואוגנדה והכתובת הנושאת את שם הקורס "קורס לשיטות הדרכה חקלאית". כן הספקנו להכין את הכיתה, להעניף מבט סוקר ראשון בחניכים שכבר באו, והעיקר — להחליף את הבגדים לבגדיייוצוג מכופתרים ומעונבים כדרוש.

בשעה 10.00 בדיוק מופיעים מנכ"ל המשרד לבעלי-חיים, השגריר הישראלי ומנהל המוסד בו מתקיים הקורס, ובטקס רב-רושם, שכלל דברי פתיחה מנומסים של המנכ"ל, נאום נלבב ומלא רגש של השגריר, ודברי אזהרה על העבודה המאומצת הצפויה לחניכים מפני ראש הצוות שלנו — נפתח הקורס. החניכים הם עוזרי-רופאי בעלי-חיים וקציני טיפול בבעלי-חיים¹. אלה הם

¹ Veterinary Assistant Animal Husbandry Officer.

של כל אחד המביא את בקרו. וחובה מוטלת על כל אחד להביאו כל שבוע. טווח ההליכה של הבקר — עד חמישה קילומטר. כשנודע לאנשי הכפר, מפי המדריך המלווה אותנו והמתרגם, מקום מוצאנו, התקהלו סביבנו עשרות מהם והתחילי לשאול ולחקור ולהתעניין, ובמשך שעה ארוכה לא הירפו מאתנו, וסיפרנו, סיפרנו וסיפרנו. רושם עצום עשתה עליהם עובדת מגורי אני בנצרת (אז איך זה שאתם לא מאמינים בישו?). אחרי פרידה נרגשת ודברי תודה לרוב — ממשיכים בדרך. עצרנו ליד מטע קפה לראות לראי שונה עץ קפה מקרוב, אולם אפריקאית נרגשת יצאה לקראתנו ובצעקות חימה גרשה אותנו משם והלאה; פחדה שמא ניתן בקפה שלה עין רעה. מגיעים למשקו של "חקלאי-מתקדם". בתוך שדה מרעה דשן, גדור ומסודר, עומדות להן שמונה פרות גארנסיות אדמוניות, מעלות גירה ומרוצות מהחיים. איכר אפריקאני בעל-גוף וצוהל מקדם את פנינו ובגאווה בלתי מוסתרת מראה לנו את משקו. עמדה לשתי פרות, בה קושרים את הפרות לחליבה (כמובן בידיים), קולב להחזקת כלי-החליבה, דלי, מסננת, כדים — והכל נקי למופת. דיר עגלות סגור וחשוך, אך נקי, מיתקן ריסוס, מיישתייה לפרות מתוך מיכל מים, אליו נאספים מי הגשם מגג הבית (הוא חקלאי מתקדם, יש לו גג מפח ולא מעלים יבשים, כמו לכולם). אחרי הסיוור מוזמנים לבית, לחדר האורחים, בו שתי כורסאות מימי המלכה ויקטוריה, לוח-שנה גדול משנת 1952, והספרים לניהול הרשימות של הרפת. רישום תנובת החלב היומית של כל פרה, כל יום (תנובת השיא היומית 12 ליטר), רישום הוצאות והכנסות, וכמובן, כמו בכל מקום אחר באוגנדה, ספר אורחים. מתוך הספר מתברר שבאים לבקר במשק הזה עשרות רבות של חקלאים מהאיזור ומכל המדינה כדי לראות וללמד ממנו. המדריך בא אליו לעתים קרובות מאוד וביחד הם מתכננים את ניהול המשק. משקי החקלאים המתקדמים הם אבן-יסוד לקידום החקלאות האוגנדית. חתמנו את שמנו "מימין לשמאל" ויצאנו מביתו. מהביק תות הסמוכות נופפו לנו שלוש נשותיו וילדיו הרבים, את ידיהם לשלום.

במחרשות ועודרות, כשהבקר מסתובב בטל מס' ביב; (ז) חלב. מדינה זו, שיש בה 3.5 מיליון ראשי-בקר, מייבאת עשרות אלפי ליטר חלב ביום מקאניה השכנה. ברור שבגלל סדר עדי-פיות זה יוצא שהפוטאנציאל העצום שבבקר כמעט שאינו מנוצל מבחינה כלכלית.

מה עושה המשרד לבעלי-חיים? מה עושים המדריכים?

את התפקיד הראשון בחשיבותו רואה המשרד רד במלחמה, ומלחמה מונעת בעיקר, במחלות הבקר האיומות, הנפוצות באפריקה. קדחות למי ניהן ודבר-הבקר, דלקת ריאות מידבקת וטרי-פונומיאזיס (מחלת-דם הנגרמת ע"י זבוב הטסה-טסה), פו"ט, עקרות ותמותת וולדות (המלטה אחת לשנתיים ותמותת וולדות עד 60%) ועוד. השירות הוואטרינארי עושה עבודה אירגונית עצומה בשטח זה, תוך הוצאות כספיות גדולות. מטרה שניה — פעולות שיכנוע, הסברה והדרכה בין מאות אלפי בעלי-הבקר כדי שיראו בבקר שלהם נכס כלכלי שצריך להביא הכנסה כס-פית יותר גדולה לאיכר עצמו ולמדינה.

המדריכים צמודים לאיזור קבוע; כל מדריך צריך לטפל ב-300 עד 3000 בעלי-בקר (אין איש יודע בדיוק את בספרם), והם מסבירים, מד-ריכים, מקיימים הרצאות ועוזרים בביצוע פעולות הדגמה והדרכה. הם מקדישים הרבה מזמנם להדרכת החקלאים-המתקדמים, עוזרים בביצוע גידור לחלקות המרעה; אלה הן בעיות סבוכות הכרוכות בבעלות על הקרקע בבעיות המימון הקשות לפתרון, אם כי מוענקת סובסידיה ממ-שלטית לרוכשים חוטי-תיל לגידור ולרוכשי מרססים.

העדר ליד בור המים

בוגרי קורס של שנתיים או שלוש שנים בבי"ס על-תיכוני לטיפול וואטרינארי והם ממלאים תפקידי הדרכה וביצוע טיפולים באיזורים השונים של אוגנדה. הקורס שנתבקשנו לערוך בש-בילם מיועד להקנות להם יידע, מושגים, ויסודות בשיטות ההדרכה החקלאיות. אני אישית צורפתי אל שלושת עמיתי לצוות כדי ליישם את היידע התיאורטי לרקע המקצועי הספאציפי של החניכים שהם, כמוני, מדריכי בקר. אחרי הטכס הרשמי הכרזנו על הפסקת קלה. הורדנו את העניבות והחליפות, סידרנו את השולחנות בצורת "ח" והתיישבנו בין החניכים; — כך נשבר הקרח והאווירה הרשמית התחלפה באווירה יותר חופ-שית. הצגנו את עצמנו ותיארנו את עיסוקינו בבית; הם הצגו את עצמם בפנינו, וביניהם לבין עצמם, כי לא כולם הכירו איש את רעהו קודם לכן. הצענו לקרוא אחד לשני רק בשם הפרטי וללא התואר "מיסטר" (אחד מהם, שמו הפרטי כשם המשפחה שלי, והוא היה נורא נבוך בגלל זה). ביקשנו מהם לספר לנו בשיחת הפתיחה על הבעיות ההדרכתיות והמקצועיות המעסיקות אותם בעבודתם היומיומית, כדי להבין ולחדור לרקע ואופי עבודתם, וכדי שנוכל בחומר העיוני שלנו להיות צמודים ככל האפשר למציאות שלהם. מתוך השיחה הסתברו לנו דברים מוזרים ומענ-ינים ואף קשים להבנה ולתפיסה על ידי איש מהחוץ. ראשית כל — לשם מה מחזיקים בקר? הסיבות וסדר העדיפויות הם כדלקמן: (א) הבקר הוא אמצעי תשלום, מטבע עובר לסוחר, שת-מורתו ניתן לקנות עוד אישה, או כל דבר אחר; (ב) מספר פרות גדול, מעלה את מעמדו החברתי של האיכר; כמספר ראשי הבקר, כן היוקרה של בעליו; (ג) הכנסה מעורות ושלחים, שאותם לומדים לעבד, לרכו ולייצא לארצות-חוץ; (ד) הכנסה מבשר. בגלל מרחק גדול מבתי-המטב-היים, ובגלל סדרי שיווק לא מתאימים והרצון להחזיק מספר מאקסימאלי של ראשי בקר — מגיע רק אחוז נמוך מאוד לשחיטה (יש גם בעיה תברואתית והדרכתית חמורה — שימוש בבשר נבלות). (ה) טיוב קרקע וחבל; (ו) עבודה. למ-רות המספר העצום של בקר — משתמשים בו אך מעט לעבודה ואפשר לראות נשים מושכות

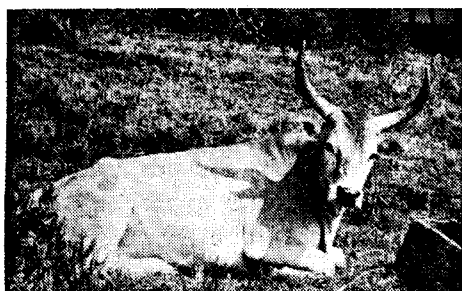

עדר בקר זאבו באוגנדה

נעשו עד עתה נסיונות הכלאה בין שני הגזעים כדי ליצור גזע בעל כושר ייצור ועמיד בפני מחלות.

20 ביוני, 1965

ביקור במכון להזרעה מלאכותית. על גבעה רמה, בנוף אגדי שליד העיר אנטבה, מצד אחד אגם ויקטוריה, מצד שני העיר — מוצפת ירק ולכל מלוא העין חורשות ירוקות, שטחי מזרע ומטע ובקתה. בנין גדול למעבדה ולמשרדים ובו מיתקנים להקפאת זירמה והחזקתה בחנקן נוזלי, בנק לשימור זירמה ושאר מיתקני מעבדה משוכים ללים; סככה לשיכון פרים ובה כ-10 פרים מהג-

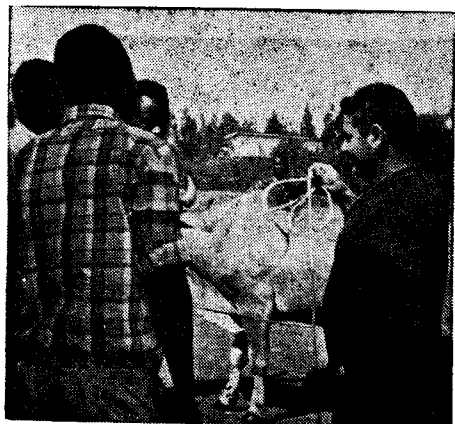

פר מגזע „נגאנדה“

בעיה נוספת — המים. אמנם יורד גשם כמעט מדי יום ביומו, אבל למרבית האיכרים אין סידורים לאגירתם או הבאתם של המים ממקורם תיהם. המדריכים צריכים להסביר שהפרה צריכה לשתות מים לפחות פעם אחת ביום ולא די בפעם אחת או בפעמיים בשבוע, כאשר מתפנים להור ביל את העדר אל בור המים (המלוכלכים). המרחק מרחק של 3-2 קילומטר מהבית.

מבחינה גזעית מורכב עדר הבקר האוגנדי כדי 2/3 מבקר זאבו ועיר מורחאפריקאני. זהו גזע מוצק, בעל דבשת וקרניים קצרות, פוריות נמוכה, בעל משקל גוף בבגרות של 320 ק"ג בקירוב. כושר ייצור החלב זעום, אולם הבקר מחוסן למרבית המחלות. כעשרה אחוזים מהבקר משתייכים לגזע זנגה; זהו הבקר ארוך-הקרן שבאזור אנקולה; הצבע — אדום-כהה, הגוף קטן, כושר העבודה וייצור החלב — נמוכים, אך הוא מצטיין בקרניים עצומות שאורכן מגיע למטר ויותר. יתר הבקר הוא מצאצאי כלאיים, משני גזעים אלה. נוסף לזה מצוי גם מעט בקר אכסוטי בקירבת הערים הגדולות.

הבקר המקומי אינו מניב, לא בשר ולא חלב; הבקר האכסוטי אינו מחוסן בפני המחלות, ולא

שיעור עם חניכים — כיצד מתקינים פרומביה
("ראשייה") עם אפטר לבקר

כית, כלומר — יצירת שיכבת איכרים רחבה שתראה בגדול בקר ענף כלכלי שצריך לתת לאיכר הכנסה ורמת־חיים אחרת, ושצריך לספק לאוכלוסיה הגדולה, והגדלה, את החלבון הדרוש לתפריט מזון מאוזן ולפתח ייצוא רב־ממדים.

21 ביולי, 1965

אמש התקיימה מסיבת הסיום הפנימית. שרנו יחד את "הבאנו שלום עליכם" שלימדנום בקורס. התלמידים שרו משיריהם ורקדו ריקודיהם, אנחנו שרנו משירינו (אם כי קצת בצרידות וקצת בזי יוף) אח"כ קמו אחדים מהם לומר דברי סיכום. אומר האחד: "על זה שנתתם לנו הרצאות מעניינות וחשובות, חומר למחשבה ולשינוי התנהגותנו כמדריכים — על כך מגיע לכם תודה — ואכן אנו מודים לכם. אולם על כך שבאתם לחדר האוכל שלנו ואכלתם אתנו את ארוחת הארבע (דבר שאף "לבן" אחר לא עשה מעולם. א.ס.), על כך שישבתם איתנו בהפסקות ושרתם איתנו כחבר אל חבר, ששרתם איתנו, שסיפרתם על ארצכם הנפלאה, על כך שהפכתם אותנו לחבורה של אנשים שרואים את עבודת ההדרכה בעתיד — כייעוד — על כך אין מספיק מילים כדי להודות לכם ולמדינה ששלחה אותכם". ואומר השני: "כבר למעלה מעשר שנים אני עובד בהדרכה, אולם רק במרוצת שלושת־שבר

זעים: ג'ארסי, גארנסי, אדום־חֶסֶר־קרניים, הול־סטיין־פריז, ומהגזע המקומי נגאנדה — Nganda. בשטחי המרעה הסמוכים רועים פרים נוספים. במבנים אחרים — מוסך לקטנועים — זה הרכב של המזריעים, וכן ביקתות לשיכון העובדים. מנהל האגודה, אנגלי ניר־וילנדי, מקב־לני בסבר־פנים יפות ואדיבות והוא מספר על בעיות הטיפוח המעסיקות אותו. מגמת הממשלה במשך שנים היתה הכנסת בקר ג'ארסי, שחשברו כמתאים ביותר לתנאי הסביבה של אוגנדה, אך בשנים האחרונות, עם חיסול רבים ממשקי החקלאים הלבנים בקאניה השכנה, הובאו משם מאות פרות מגזע גארנסי, הנפוץ שם, וזהו כיום הגזע השכיח ביותר; יוצא איפוא שהמכון צריך להתאים עצמו לצרכי בעלי הבקר. אסור לאנשי המכון להזריע בקר מקומי בזירמת בקר אֶכְסוּטִי בגלל החשש לחוסר עמידות הוולדות בפני קדחת איש־שיחי משוכנע (כמוני) שרק הכלאה בין גזע מקומי לאקסוטי תכונן גזע עמיד בפני מחלות והוא יהיה גם בעל כושר ייצור גבוה, אולם המכון הוא ממשלתי ואסור לו לנהוג בניגוד למדיניות המשרד. ההזרעה בזירמת פרים מקומיים היא חינוך, וזה משמש פרסומת לרעיון ההזרעה המלאכותית. ההזרעה בפרים אֶכְסוּטִי טיים היא תמורת תשלום, ורק במשקי חקלאים שיש להם אישור רשמי להחזקת בקר אקסוטי וברפתות ומוסדות מחקר ממשלתיים. חומר המי הול לזירמה שאינה מוקפאת הוא חלב־קוקוס ובחומר זה נשמרת הזירמה למשך חמישה ימים בטמפרטורת חדר. שיעור ההתעברות 50%—60%; אין מבצעים מבחן צאצאים. המכון הוקם תחילה באופן נסיוני ובצורה צנועה, אולם בעקב תרור מה אמריקאית גדולה — בפריס, ציד ומימון — הורחב המכון למימדים גדולים, אף על פי שמב־צעים 6000 הזרעות בשנה בלבד. הספק העבודה של מזריע: 1—2 הזרעות ליום. יש תכנית ל־כוש מכוניות למזריעים. למכון יש תשע תחנות־משנה ברחבי המדינה, שאליהן שולחים את הזיר־מה פעמיים בשבוע ומשם יוצאים המזריעים לעבודתם.

מנהל המכון מסכם: הבעיה העיקרית של גידול בקר באוגנדה איננה טיפוחית אלא חינוך

השפעת מנות גדושות של מזון מרוכו על אחוז השומן בחלב

יש להניח שפחיתת השומן בחלב פרותינו איננה עוד נושא לדיונים תיאורטיים. משקבע מחיר הקילו של שומן ל-5.5 ל"י, החלו משקים לא מעטים לחוש בחסרון-כיס מחמת חסר-שומן במשלוחי החלב שלהם. הדברים, המובאים להלן עשויים לשפוך אור על הגורמים העיקריים לפחיתת השומן.

באוניברסיטה של וויסקונסין (ארה"ב) נערכו 3 ניסויים רצופים עם 36 פרות כדי לחקור את פחיתת השומן עקב אביסה במנות מ"מ גדושות. המ"מ תוגש בצורת כופתיות שהתקנו מתירס בעיקר. לא הסתפקו במחקר זה בקביעת השינויים בתנובת החלב והרכבו, ועקבו גם אחר השינויים הפיסיולוגיים שנתלו לפחיתת השומן, שהם: (1) פחיתת חומצת החימצן בכרס; (2) עליות בחומצה הפרופיונית והוואלארית בכרס; (3) פחיתה בליפידים הדם; (4) פחיתה בקאטונים של הדם; (5) עליה ברמות הגלוקוזה של הדם; (6) עליה במשקל הגוף של הבהמות; (7) פחיתת תה בתנובת החלב; (8) פחיתה במרכיבי שומן החלב מהסוגים של חומצות קצרות-השרשרת; (9) עליה במרכיבי שומן החלב מהסוג של חומצות שומן בלתי-רוויות.

כל ניסוי בוצע ב-12 פרות לפי סדר דלקמן: במשך 21 יום קויים בפרות משטר של הכנה עות-הקורס הזה התחלתי לחשוב על כך שבי הדרכה צריך גם להתחשב בחקלאי, מקבל ההדרכה; שצריך לתכנן את העבודה בהתאם לצרכיו ולפי יכולתו. ובכלל — שכדאי להתייחס גם אליו כאל אדם שווה-ערך. ואנחנו — מה יש להגיד, — די התרגשנו.

נדמה לי שהצלחנו לגבש סגל של מדריכים אשר יידעו, יותר טוב מאשר קודם, להעביר את היידע החקלאי אל האיכר הזקוק לכך, ואשר לעולם ישאו בליבם זכרונות נעימים על הקורס, בו הם עבדו כה קשה, על הצוות אשר אירגן את הקורס, ועל מדינת ישראל, ששלחה את הצוות.

אלי סמפון

שה"מ, לשכת בית שאן

בכל ניסוי הורכבו 4 קבוצות, כשקבוצה אחת משמשת לביקורת (קבוצת היקש). בניסוי הראי שון ניוונו הקבוצות לפי הסכימה הבאה:

קבוצה א': כופתיות תירס; קבוצה זאת נחר שבה כקבוצת ביקורת כיוון שמנה זו היתה האופיינית לגבי פחיתת השומן.

קבוצה ב': קיבלה כופתיות שיבולת-שועל. מנה זו היתה עשירה יותר בתאית (מגלומות הגרגרים) ושימשה תחליף לתירס בכופתיות.

קבוצה ג': קיבלה כופתיות תירס והוסיפו עליהן 15 גרם טירופרוטאין ליום לשם הפעלת יתר של שומן הגוף, אשר יגרום לריכוז ליפידים זמינים לסינטאזה של שומן החלב.

קבוצה ד': קיבלה כופתיות תירס והוסיפו עליהן 3% שיגן (אוריאה). תפקיד השיגן היה להגדיל את החומציות בכרס (pH) ולשמש מקור נוסף של חנקן לחיידקי הכרס. בתקופת ההכנה (הסטאנדאריואציה) קיבלו הפרות, בכל 3 הניסויים, $7\frac{1}{4}$ ק"ג תערובת רגילה (לא כופתיות), שהותקנה במשק ושחת — כרצונן, ללא הגבלה.

בטבלאות המסכמות של הניסויים מיבאים רק הנתונים לגבי הרכב החלב וכמותו (הושמטו הנתונים לגבי השינויים הפיסיולוגיים, כי אנשי המעשה לא ימצאו ענין מיוחד בהם).